

نگاره های سمک عیار

سیدعبدالمجید شریف زاده

علیرغم وجود چند کتاب مصور و معدودی نقاشی دیواری بازمانده از دوره سلجوقی، اکثر پژوهشگران به علت در دسترس نبودن آن نسخ برای شناخت هنر نگارگری عصر سلجوقی به بررسی کاشیها و سفالهای لعابدار منقوش این دوران بسنده کرده‌اند. با توجه به شناسایی نسخه مصور سمک عیار که در کتابخانه بودلیان قرار دارد، این احتمال قوت یافته که نسخه مذکور، در مکتب سلجوقی نگارگری شده باشد *Bodleian Library*) و با توجه به قلت منبع در این خصوص، این نسخه، از اهمیتی سرشار برخوردار است و بازخوانی و یافتن ریشه های شکل گیری آن میتواند گامی موثر در جهت شناسایی این مکتب محسوب گردد.

هدف از این پژوهش، یافتن خصوصیات نگارگری عصر سلجوقی با رویکرد تطبیق بین نگاره‌های نسخه سمک عیار با آثار قبل، بعد و همزمان این نسخه است. در راستای دستیابی به هدف، تصاویر نسخه سمک عیار در دوره سلجوقی و آثار هم عصر نسخه و آثار دوران قبل و بعد از آن مورد بررسی تطبیقی قرار گرفته و نقاط اشتراک آنها با تکیه بر روش توصیفی تطبیقی استخراج شده و با رویکرد تحلیلی به شناخت مشخصات مکتب نگارگری دوره سلجوقی پرداخته میشود.

از یافته های این پژوهش چنین مشخص میگردد نگاره‌های نسخه سمک عیار مضبوط در موزه بادلیان متعلق به مکتب سلجوقی بوده و بررسی آن علاوه بر شناخت بهتر نگارگری دوره سلجوقی میتواند اطلاعات مفیدی در زمینه های اجتماعی، وضع عیاران یا جوان مردان در جامعه آن روزگار است و شرایط و اوصاف اخلاقی این طبقه که در جای جای کتاب به تفصیل می‌آید؛ ارائه نماید. همچنین از آن جا که برخی مکتب نگارگری سلجوقی را شاخه‌های از مکتب بغداد میدانند میتوان با بررسی

نوع ترکیب بندی نگاره‌ها و شیوه اجرای آنها، ویژگیها و تفاوت این دو مکتب خصوصیات مکتب سلجوقی را نیز دقیقاً مشخص نمود.